

20%). En forklaring på dette forhold er, at kvinder stadig må antages at have hovedansvaret for hjem og børn.

Ud fra et stringent metodesyn er det modigt af forfatteren at anvende en kvantitativ metode på kvalitative problemstillinger. Det medfører en række metodiske problemstillinger som f.eks., hvad måles i og hvordan måles nøglebegrebet. Metoden med at stille de samme spørgsmål til den samme population af personer på to forskellige tidspunkter er styrken i undersøgelsen.

Rapporten indeholder mange andre og flere interessante oplysninger end gengivet her. Den er velstruktureret i sit design med hypoteser og læsbar med gode opsummerende afsnit. Den kan anbefales til studiebrug og er velegnet til at blive inddraget i undervisning om danske arbejdslivsforhold. Den er et godt supplement til oplysninger om nyere danske studier af den fleksible organisation, som bl.a. fokuserer på virksomhedernes fleksibilitetsstrategier.

Anmeldt af **Kjeld Nielsen**, lektor ved Institut for Sociale forhold og Organisation, Aalborg Universitet.

Frank Ebsen, Jens Guldager & Ulla Hagen:

Arbejdsløse og aktivering.

Samfundslitteratur, Frederiksberg 1999. 268 sider. ISBN 87-593-0784-6

Bogen er en rapport over et aktiveringsforsøg, kaldet *modelprojektet*, i Herlev Kommune i perioden 1993-96, gående ud på at aktivere kontanthjælpsmodtagere under trussel om at kontanthjælpen ville blive frataget, hvis de ikke medvirkede. Aktiveringstilbuddene omfattede arbejde, uddannelse eller andre aktiviteter med det formål at forbedre mulighederne for beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked og "modvirke negative konsekvenser af arbejdsløshed" (s. 23).

I bogen beskrives dette såkaldte modelprojekt, dets tilblivelse, indhold og udvikling, deltagerne karakteristika og projektets resultater, de forvaltningsmæssige aspekter af projektet,

samt nogle overvejelser over projektets integration i lokalsamfundet. Udover denne analyse af modelprojektet indeholder bogen også en gennemgang af teorier og forskningsresultater, der behandler arbejdsløshed og aktivering, og som relaterer sig til de problemstillinger, som analysen selv drejer sig om.

Metodisk bygger rapporten på 378 spørgeskemaer udfyldt af sagsbehandlere med oplysninger om deltagerne i aktiveringen, interviews med 16 af deltagerne, interviews med sagsbehandlere, lederen af socialforvaltningen, arbejdssteder, samt diverse materiale og dokumenter. Som sådan er undersøgelsen ikke repræsentativ for deltagerne i aktiveringen, men forfatterne mener, at "de fleste typer og problematikker, som arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere lever med, er repræsenteret blandt de interviewede" (s. 11).

En af konklusionerne i rapporten er, at de arbejdsløse er en meget differentieret gruppe og skal behandles herefter, og forfatterne foreslår selv følgende kategorisering af deltagerne i aktiveringsprojektet: 1. Vi har taget vores tørn, 2. De nedslidte/syge, 3. Arbejdsløsheden er en pest, 4. Et liv med mange sociale og psykiske problemer, 5. De psykisk sårbare, 6. Familien er hovedsagen og 7. Alternative livsformer. Disse kategorier beskrives nærmere i relation til aktiveringspolitikens indretning og virkemåde, og der gennemgås en konkret case (person) der svarer til den pågældende kategori.

Forfatterne argumenterer i denne forbindelse mod den udbredte antagelse, at arbejdsløse gennemgår en række faser i deres arbejdsløshedsforløb (jfr. eksempelvis Socialkommissionen), og de mener, at gennemgående træk er, at en dårlig økonomi er et problem for alle arbejdsløse, og at det er karakteristisk, at arbejdsløse "forsøger at få et hverdagsliv uden arbejde til at fungere" (s. 147).

Den politisk-forvaltningsmæssige analyse af aktiveringsprojektet viser bl.a., hvorledes aktiveringsindsatsens forandring i en kommune kan finde sted. Videre behandles samspillet mellem sagsbehandlere og klienterne, og her konkluderes bl.a., at "indførelsen af tvang var præget

af usikkerhed hos sagsbehandlerne og modstand fra de arbejdsløse” (s. 194), men at man efterhånden indrettede sig efter det.

En del af projektets intention var også at inddrage lokalsamfundet i aktiveringen af de arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere. Resultaterne var her beskedne, hvis man definerer dette til at omfatte andre end de direkte implicerede. For eksempel var private virksomheders engagement yderst mangelfuld. Det er det tilbagevendende problem inden for aktiveringsforanstaltningerne: når virksomhederne ikke påtager sig dette sociale ansvar, mister foranstaltningerne en hel del af mulighederne for at resultere i ordnede ansættelser.

Forfatterne mener, at “Forsøget på direkte at inddrage de private organisationer og foreninger mislykkedes, fordi mange af de arbejdsløse, der var blevet henvist til dem, var de dårligst stillede personer med flest sociale problemer” (s. 224). De kommunale projekter havde selv taget ‘de bedste’. Herved adskiller Herlev-forsøget sig fra den generelle erfaring fra aktiveringspolitikken. Som regel består ‘creamingen’ af, at de private virksomheder får ‘de bedste’, medens de kommunale projekter får de dårligst stillede.

Bogen indeholder således et bredt spektrum af de problemstillinger, der har været diskuteret i mange år i forbindelse med aktiveringen, og vel specielt siden gennemførelsen af ‘tvangsaktiveringen’, som det såkaldte modelprojekt i Herlev var designet til at få erfaringer med. Dermed er bogen i sig selv et vigtigt dokument i tilblivelsen af denne tvangsaktivering, specielt inden for socialpolitikens område. Men det ville have været en fordel, hvis den var blevet offentliggjort noget før. I hvert fald er en stor del af de erfaringer fra arbejdet med aktiveringen af sociale klienter formodentlig nu også blevet almene i socialforvaltningerne. For et par år siden stod de fleste på bar bund, men rundt omkring er aktiveringen nu blevet lagt i faste rammer – det burde den i hvert fald være!

De erfaringer, der er nedlagt i bogen, vil dog stadigvæk være værdifulde og kunne medvirke til refleksion over aktiveringspolitikken udførelse og konsekvenser. Og vi står jo stadigvæk

med de modsætninger, der ligger i kravene om at aktivering skal føre til ‘normalt arbejde’ eller ‘selvforsørgelse’, når der ikke er arbejde nok til alle, og når en række personer som følge af sociale omstændigheder er blevet ekskluderet fra et liv som ‘normal’ lønarbejder.

Anmeldt af **Jens Lind**, lektor ved Aalborg Universitet.

e-mail: jllind@socsci.auc.dk

Peter Karnøe, Peer Hull Kristensen & Poul Houman Andersen (eds.):

Mobilizing Resources and Generating Competences.

Copenhagen Business School Press Handelshøjskolens Forlag 1999. 362 sider. ISBN 87-16-13466-4

Denne bog drejer sig om små og mellemstore virksomheders succes inden for dansk erhvervsliv analyseret som et ‘business system.’ Det er en hovedpointe, at denne succes hænger sammen med et erhvervsuddannelsessystem, en faglært arbejdsstyrke og ledere rodfæstet i dette miljø. Derigennem får bogen interesse i et arbejdslivsperspektiv, selvom den primært må læses som et bidrag til en industrisociologisk og institutionel økonomisk teoriudvikling.

Bogen omfatter tre dele fordelt på 9 kapitler, hvortil foruden redaktørerne også James Høpner, Jesper Norus, P.R. Christensen og Lars Bo Henriksen har bidraget. Del I giver en historisk forklaring på den fragmenterede struktur af dansk erhvervsliv eksemplificeret med udviklingen inden for fødevarer- og maskinindustri (kap.2) samt banksystemet (kap.3). Del II er baseret på casestudier inden for en række brancher, der omfatter vindmøller (kap.4), drikkevarer og bioteknologi (kap.5), belysning (kap.6), møbler (kap.7) og maskinindustri (kap.8). Del III forbinder casestudierne gennem opstillingen af en aktørbaseret markedsmodel (kap.9). Der udkastes nogle nye forskningsopgaver samt reflekteres over dansk erhvervs politik.

Metodemæssigt har forfatterne arbejdet inden for en konstruktivistisk synsmåde i forhold til deres casestudiers samtalepartnere og i deres